

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Entre la pudor de les trinxeres

PERFIL

JEAN ECHENOZ (ORANGE, 1947) HA ESCRIT ALGUNES DE LES NOVEL·LES MÉS INTERESSANTS DE LES LLETRES FRANCESES DELS ÚLTIMS 30 ANYS: 'ME'N VAIG', 'EL MERIDIANO DE GREENWICH' I 'RELÁMPAGOS', SOBRE NIKOLA TESLA

DAMIÀ ALOU

La Primera Guerra Mundial va desfermar els dimonis del desordre polític, l'extremisme i la crueltat que desfiguraren el segle XX. Va destruir quatre imperis multiètnics (el rus, l'alemany, l'austrohongarès i l'otomà), va matar almenys deu milions de joves i en va ferir almenys vint milions més, i va desorganitzar el sistema internacional d'una manera tremendament destructiva. Sense aquest conflicte, seria difícil imaginar la Revolució d'Octubre del 1917, l'ascensió de l'estalinisme, la popularitat del feixisme italià, la presa del poder per part dels nazis o l'Holocaust jueu. Segons l'historiador Fritz Stern, va ser la primera calamitat del segle XX, la calamitat de la qual sorgiren totes les altres. Tot i

que els seus orígens encara són objecte de debat, no recordo cap novel·la ni pel·lícula que n'abordi les causes o intenti donar una visió de conjunt. La narrativa sobre aquesta guerra ha tingut sempre un caire de denúncia o més aviat sentimental. Una de les grans pel·lícules antibelicistes de la història és *Camins de glòria*, de Stanley Kubrick, i en la mateixa veta, però menys excelsa, hi trobem *Rei i pàtria*, de Joseph Losey. En els últims anys, al cinema francès hi ha hagut un reviscolament de la Primera Guerra Mundial i, tot i que ja té uns anys, *La vida i res més* ens mostra una cara molt poc coneguda de les conseqüències del conflicte: la recerca dels desapareguts. Entre les aproximacions sentimentals, hi trobem des del cinisme de Céline a *Viatge al fons de la nit* ("Hi havia cua per anar a la mort") al to més tendre de Hemingway d'*Adéu a les armes* i de molts del seus relats, on el que es relata gairebé sempre és el trauma del soldat que torna a casa.

Jean Echenoz ens proposa ara una altra aproximació a la guerra amb la seva novel·la número quinze, i coneixent l'estètica minimalista i mínima (de pàgines) de l'autor, no esperem que ens porti una proposta ambiciosa ni totalitzadora. El que ens ofereix es titula *14*: només un número a la portada, i si no veiéssim uns soldadets a prop del títol, pensariem que és una novel·la sobre l'any que ve. A *14* acompanyem, com si fossin els nostres guies, cinc soldats francesos des que pugem al tren per marxar al front fins al diferent final que tindrà cadascú entre les bombes i la metralla. D'entre ells, el protagonisme correspon a Anthime, un home corrent i vulgar de la Vendée que, com si marxés d'excursió, es dirigeix en bicicleta a agafar

14
JEAN ECHENOZ
RAIGVERD/
ANAGRAMA
TRADUCCIÓ D'ANNA
CASASSAS
124 PÀG. / 12,90 €

el tren. A partir d'aquí, el llibre es desplega en una sèrie d'estampes que ens mostren tot el periple dels soldats: des de l'arribada al quarter, passant per la desfilada, "tots ben tibats dins l'uniforme", fins a la seva arribada a les Ardenes, on tindria lloc una de les primeres batalles de la guerra. Echenoz ens ofereix un ventall de possibilitats del destí, que no revelarem perquè és un dels -pocs- enigmes de la novel·la.

Qui hagi llegit abans Echenoz, ja sap el que es trobarà: un detallisme meticulós. La marca de la bicicleta que condueix Anthime, la referència als botons militars Godillot o la descripció exhaustiva d'una pàgina sencera sobre què contenia la motxilla que portaven els soldats, almenys al principi de la guerra. I és que Echenoz, en la tradició francesa flaubertiana, és un gran descriptor. Tot i que, nascut l'any 1947, no va viure la guerra, ha sabut on investigar i tot sembla informació de primera.

Les escenes de les trinxeres tennen viva, i gairebé n'olorem la pudor, "els efluvis de ranci, de florit i de vell, tot i que en principi el front és a l'aire lliure"; la presència física dels paràsits, dels animals diversos que es trobaven al camp de batalla. És una novel·la sense diàlegs, i d'això els personatges en surten perjudicats, tot i que no m'ha semblat que en cap moment pretengui ser una novel·la de personatges. L'estil, fred i de vegades una mica notarial, està perfectament reproduït per la traducció d'Anna Casassas, i de vegades un desitjaria que tot el conjunt fos una mica menys correcte i hi esclatés una petita espurna d'emoció, quelcom que ens fes moure el cul del seient amb la impressió que hem arribat a compartir, tot i que sigui una estona, el patiment d'una guerra absurda. ♦♦

JEAN ECHENOZ, EN LA TRADICIÓ FRANCESA FLAUBERTIANA, ÉS UN GRAN DESCRIPTOR: NO HA VISCUT LA GUERRA, PERÒ TOT EL QUE LLEGIM SEMBLA INFORMACIÓ DE PRIMERA

ARA

EL SECRET DE...

Mauro Corona

Mauro Corona és un autor de culte a Europa, admirat per escriptors com Gregorio Morán, que és qui l'ha fet més conegut entre el públic a casa nostra. Si pensen en Morán, es poden fer una idea del perfil de Corona: home savi, gran cor però capriciós, de reaccions primàries i males puges. I virtuós de la ploma. Corona també és la quinta essència del bon salvatge, de l'home bondadós que viu als Alps italians lluny dels vicis de la ciutat. Sembla sortit d'un capítol de *Gran Nord*. Corona era escalador, treballava la fusta

i després el marbre al poble d'Erto. El 1963 la presa de Vajont es va desbordar i va arrasar Erto i d'altres contrades. Van morir gairebé 2.000 persones. L'abans i el després l'explica a *Fantasma de piedra* (Altaïr), que el va fer famós.

Qui el va convèncer perquè publicatés va ser el matrimoni Magris, més en concret la dona, Mari-sa Madieri. El 1997 visitaven Erto i Madieri va descobrir Corona treballant escultures de fusta. Corona, que és conegut per una incontenible tendència a voler seduir les dones, va dedicar el temps a

Madieri mentre Magris voltava per Erto. Madieri va descobrir els contes de Corona i va fer el possible perquè els publicqués.

Albert Padrol, editor d'Altaïr, m'explica que quan va visitar Corona a Erto l'escriptor també va estar més pendent de la seva muller que d'ell. "És la seva manera de ser", diu mentre em mostra la fotografia de Corona que publiquen a *El mundo equivocado*. La va fer el mateix Padrol. Hi surt Corona amb cara de *no em molestis* escrivint assegut sobre un llit i una taula de fusta. És el racó on treba-

CRISTIAN SEGURA

L'ESCRIP-TOR ÉS CONEGUT PER UNA INCONTENIBLE TENDÈNCIA A VOLER SEDUIR DONES

lla, un escenari d'ermità. Padrol té un munt d'anècdotes de Corona. La més felliniana és la següent: Padrol va ser a Erto durant la Setmana Santa. El municipi celebra aquells dies unes representacions teatrals dels darrers dies de vida de Jesús. Corona assumeix el paper de Judes, però aquell any alguna cosa no va anar bé i va acabar amb una sonada discussió amb veïns del poble perquè l'escriptor els recriminava que en una representació de feia 30 anys el van deixar penjat dalt d'un arbre i no el van baixar fins hores més tard. ♦♦